

Nr 149.

Av herr **Bengtsson** i Kullen, *angående sådan grundlagsändring att landshövding icke må vara valbar till riksdagen.*

Under fjolåret motionerades om utredning och förslag rörande sådan ändring av grundlagen att i 35 § R. F. omförmälda förtroendeämbetsmän icke månde vara valbara till riksdagen. Motionärerna framhöllo, att dessa förtroendesysslor tillkommit för att tillförsäkra Kungl. Maj:t tillgång till ständig effektiv och objektiv sakkunskap, men att denna avsikt äventyrades i den mån sysslorna, såsom under de sista decennierna skett, i allt högre grad politiserades, varjämte förtroendeämbetsmännen genom att taga säte och stämma i riksdagen ställdes i ett helt annat förhållande till regeringen än grundlagen avsett. Därtill kommer att förtroendesysslorna i och för sig äro av så krävande slag, att de fordra sina innehavares fulla arbetskraft.

På hemställan av konstitutionsutskottet, vilket för sin del fann berörda olägenheter av mindre vikt i jämförelse med värdet av att även inom riksdagen ha tillgång till den sakkunskap, som förtroendeämbetsmännen representera, samt önskvärdheten av att icke träda valmännens fria valrätt för nära, blev emellertid motionen av riksdagen avslagen. Mot utskottets beslut hade avgivits en reservation, som efter en utförlig och sakligt stark motivering instämde i motionärernas yrkande.

Det här ifrågavarande spørsmålet synes mig vara av så stor vikt, att jag finner det angeläget, att riksdagen ånyo upptager det till prövning. Visserligen finner jag ett generellt förbud för samtliga i regeringsformens 35 § omförmälda förtroendeämbetsmän icke påkallat. Sälunda böra ledamöter av regeringen under alla förhållanden undantagas från ett dylikt förbud. Beträffande de övriga torde det vara ofrånkomligt, att den dubbelställning, som följer med deras samtida egenskap såsom dels högt uppsatta ämbetsmän i ledande ställning med skyldighet att opartiskt förvalta sitt ämbete, dels aktiva partipolitiker, måste väsentligt avtrubba deras auktoritet. Emellertid synes mig icke denna synpunkt vara den avgörande utan fastmera den, huruvida icke ledamotskapet av riksdagen medför att förtroendeämbetsmännen icke hinna med att på ett behörigt sätt fylla sin egentliga funktion.

I detta avseende torde landshövdingarna intaga en avgjord särställning. För generaldirektörer och andra, som ha sin egentliga verksamhet förlagd till Stockholm, kan det lättare tänkas, att riksdagsuppdraget ej skall behöva medföra något mera väsentligt intrång på den huvudsakliga arbetsuppgiften. För landshövdingarna åter, vilka bli tvungna att under riksdagen vistas utom sin verksamhetsort, är förhållandet annorlunda. Med en vistelse i Stockholm under mer än en tredjedel av året kan det icke gärna för dem

vara möjligt att behörigen sköta sitt redan förut synnerligen arbetstyngda ämbete, och framför allt icke att hålla den kontakt med sitt län, som detta ämbete ovillkorligen fordrar. Det kan heller icke bestridas, att inom de län, vilkas landshövdingar sitta i riksdagen, ett mer eller mindre dolt missnöje råder beträffande detta förhållande. För landshövdingarnas vidkommande är det slutligen också mer än för de övriga förtroendeämbetsmännen av högsta vikt ur auktoritetssynpunkt, att de ej engagera sig i de politiska striderna. Den högste styresmannens inom länet auktoritet får icke bli beroende av politiska ställningstaganden.

Även om riksdagen, såsom avslaget å fjolårets motion torde utvisa, icke nu skulle vara benägen att biträda något generellt förbud för förtroendeämbetsmännen att vara ledamöter av riksdagen, synes det därför angeläget att sådant förbud åtminstone utfärdas för landshövdingar.

Med stöd av det ovan anförda får jag sålunda hemställa,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till sådan ändring i grundlagen, att landshövdingar icke må vara valbara till riksdagen.

Stockholm den 22 januari 1934.

Emil Bengtsson.